

JUSTITSMINISTERIET

Dato:
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Freia Kirkeskov-Hansen
Sagsnr.: 2019-731-0055
Dok.: 1376357

KOMMENTERET HØRINGSOVERSIGT

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven

(Politiets overtagelse af tv-overvågning)

I. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 11. december 2019 til den 8. januar 2020 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Advokatrådet, Akademikerne, Amnesty International, Andelsboligforeningernes Fællesrepræsentation, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, BL – Danmarks Almene Boliger, Brancheforeningen Dansk Luftfart, Copenhagen Business School (CBS) – CBS LAW – Institut for Ledelse, Politik og Filosofi, Danmarks Idræts-Forbund, Danmarks Jurist- og Økonomforbund, Danmarks Lejerforeninger, Danmarks Tekniske Universitet – DTU Diplom – Center for Diplomingeniøruddannelse, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Boldspil-Union, Dansk Byggeri, Dansk Detail, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk IT, Dansk Journalistforbund, Dansk Taxi Råd, Danske Advokater, Danske Havne, Danske Rederier, Danske Regioner, Danske Udlejere, Datatilsynet, De Samvirkende Købmænd, Den Danske Dommerforening, Det Kriminalpræventive Råd, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolenes Tjenestemandsförening, Domstolsstyrelsen, Ejendomsforeningen Danmark, Erhvervslejernes Landsorganisation, Finans Danmark, Finans og Leasing, Foreningen af Offentlige Anklagere, Foreningen af Statsadvokater, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, Foreningen Industriel Retsbeskyttelse, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd FTF, Færøernes Landsstyre, Grønlands Selvstyre, Handelshøjskolen – Århus Universitet, HK, HORESTA, Højeste-

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

ret, Institut for Menneskerettigheder, IT-Branchen, IT-Politisk Forening, Justitia, KL, Københavns Universitet – Det Juridiske Fakultet, Landsforeningen af Forsvarssadvokater, Landsforeningen KRIM, Liberale Erhvervs Råd, Politidirektørforeningen, Politiforbundet, PROSA, Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten, Rigsombudsmanden i Grønland, Rigsombudsmanden på Færøerne, Rigspolitiet, Rådet for Digital Sikkerhed, samtlige byretter, samtlige kommuner, SikkerhedsBranchen, Syddansk Universitet – Det Samfundsvidenskabelige Fakultet, Sø- og Handelsretten, Trafikselskaberne i Danmark, Vestre Landsret, Østre Landsret, Aalborg Universitet – Juridisk Institut – Det Samfundsvidenskabelige Fakultet, Aarhus Retshjælp og Aarhus Universitet – Juridisk Institut.

II. Høringssvarene

1. Indledning

Justitsministeriet har modtaget høringssvar fra:

Advokatrådet, BL – Danmarks Almene Boliger, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Datatilsynet, De Samvirkende Købmænd, Den Danske Dommerforening, Det Kriminalpræventive Råd, Digitaliseringsstyrelsen, Domstolsstyrelsen, Finans Danmark, Foreningen af Offentlige Anklagere, HK, Høje-Taastrup Kommune, Højesteret, Ingeniørforeningen IDA, Institut for Menneskerettigheder, IT-Politisk Forening, Justitia, KL, Københavns Byret, Næstved Kommune, Politiforbundet, PROSA, Region Midtjylland, Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Rådet for Digital Sikkerhed, SikkerhedsBranchen, Slagelse Kommune, Sø- og Handelsretten, TEKNIQ Arbejdsgiverne, Vestre Landsret og Østre Landsret.

Nedenfor er gengivet de væsentligste punkter i de modtagne høringssvar. Samtlige høringssvar er vedlagt.

Justitsministeriets kommentarer til høringssvarene er anført i *kursiv*.

Advokatrådet, Det Kriminalpræventive Råd, Domstolsstyrelsen, Finans Danmark, Høje-Taastrup Kommune, Højesteret, KL, Københavns Byret, Næstved Kommune, Politiforbundet, Rigsadvokaten, Sø- og Handelsretten, Vestre Landsret og Østre Landsret har ingen bemærkninger til lovforslaget.

2. Afgrænsning af bestemmelsen

Den Danske Dommerforening anfører, at det følger af lovforslaget, at der kan være tale om væsentlige indgreb, som kun skal benyttes i helt særlige og ekstraordinære situationer, men at forslaget ikke giver megen vejledning til politiet og retten, f.eks. om hvordan politiet skal kunne give retten grundlag for at vurdere, om der f.eks. foreligger en væsentlig risiko for terror.

IT-Politisk Forening anerkender, at det i helt ekstraordinære situationer kan være hensigtsmæssigt at give politiet en kortvarig adgang til tv-overvågning i et bestemt område. IT-Politisk Forening finder dog, at den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 791 e ikke er tilstrækkeligt afgrænset til ekstraordinære situationer og foreslår, at det f.eks. kræves, at der er en umiddelbar og konkret fare for menneskers liv eller velfærd, eksempelvis i forbindelse med eftersøgning af en gerningsperson fra et terrorangreb eller forebyggelse af en konkret terrortrussel, og at det ikke bør være muligt at bruge indgrebet i mere ukonkrete situationer som bandeskyderier i et område. IT-Politisk Forening finder endvidere, at bemærkningerne til bestemmelsen efterlader en vis tvivl om, hvilke tv-overvågningskameraer der vil kunne overtages efter retsplejelovens § 791 e. IT-Politisk Forening anbefaler, at muligheden for at overtage tv-overvågning afgrænses til tv-overvågningskameraer, som er rettet mod områder med almindelig færdsel.

Rigspolitiet vurderer, at den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 791 e vil bidrage positivt til politiets arbejde med at afværge særligt alvorlige forbrydelser. Rigspolitiet foreslår dog, at det præciseres, at den foreslåede bestemmelse ikke indebærer nogen ændringer i politiets eksisterende muligheder for at foretage tv-overvågning, dataaflysning mv. efter retsplejelovens regler om tvangsindgreb.

Det er Justitsministeriets vurdering, at den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 791 e, stk. 1, er tilstrækkeligt klart afgrænset. Det følger således af bestemmelsen, at tre betingelser skal være opfyldt, for at politiet kan overtage tv-overvågning.

For det første er det en betingelse, at der er tale om forebyggelse eller efterforskning af en lovovertrædelse, som kan straffes med fængsel i 6 år eller derover eller udgør en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13 om landsforræderi og andre forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed og forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme mv. Der skal således være tale om forebyg-

gelse eller efterforskning af en alvorlig forbrydelse, f.eks. terrorhandlinger.

For det andet er det en betingelse for at overtage tv-overvågning, at lovovertrædelsen kan medføre fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier. Begreberne skal forstås i overensstemmelse med, hvordan begreberne i øvrigt fortolkes i retsplejeloven.

Endelig er det en betingelse for at overtage tv-overvågning, at der er afgørende grunde til det med henblik på at forebygge eller efterforske en forbrydelse. Dette indebærer, at der skal være en væsentlig forøget risiko for, at der vil blive begået f.eks. terrorhandlinger. Det vil afhænge af en konkret, samlet vurdering, om der foreligger en væsentlig forøget risiko. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvor der foreligger konkrete oplysninger om, at et terrorangreb er nært forestående. Det indebærer endvidere, at politiets overtagelse af tv-overvågningen skal være afgørende for at forebygge eller efterforske forbrydelsen.

Den foreslåede bestemmelse vil endvidere i helt særlige tilfælde kunne anvendes, hvor der ikke foreligger sådanne konkrete oplysninger, men hvor der er tale om en begivenhed, som efter en generel vurdering kan indebære en væsentlig forøget risiko for f.eks. terrorangreb. Der kan bl.a. være tale om besøg af særligt udsatte udenlandske statsoverhoveder mv., som f.eks. skal optræde offentligt i forbindelse med taler til offentligheden, og hvor politiet finder, at den fornødne beskyttelse alene kan etableres ved midlertidigt at overtage tv-overvågning i et område.

Den foreslåede bestemmelse tager navnlig sigte på at forebygge terror, men bestemmelsen er ikke begrænset hertil. Når betingelserne for at iværksætte indgrebet i øvrigt er opfyldt, kan politiet overtage tv-overvågning i et område med henblik på at forebygge anden alvorlig kriminalitet. Det kan f.eks. være retsstridige forstyrrelser i driften af almindelige samfærdselsmidler mv., gidsels- og kidnapningssituationer eller banderelaterede skyderier.

Bestemmelsen vil endvidere kunne anvendes i forbindelse med efterforskning af en allerede begået alvorlig lovovertrædelse, hvis det vil have afgørende betydning for politiets efterforskning af den begåede lovovertrædelse, at politiet meget hurtigt kan få adgang til tv-overvågning af et område, f.eks. med henblik på at udfinde og identificere en mistænkt eller mulige vidner til lovovertrædelsen.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 2, at der ved tv-overvågning forstås vedvarende eller regelmæssigt gentagen personovervågning ved hjælp af fjernbetjent eller automatisk virkende tv-kamera, fotografiapparat eller lignende apparat, jf. § 1, stk. 2, 1. pkt., i lov om tv-overvågning. Det fremgår endvidere, at den foreslåede bestemmelse vil gælde, uanset om den konkrete tv-overvågning er omfattet af tv-overvågningsloven. Adgangen til at overtage tv-overvågning vil bl.a. gælde for tv-overvågningskameraer hos private og offentlige myndigheder, som omfattes af tv-overvågningslovens krav om at registrere sig i politiets register over tv-overvågningskameraer (POLCAM). Adgangen forudsættes imidlertid ikke begrænset til de tv-overvågningskameraer, der er omfattet af registreringspligten. Politiet vil således f.eks. kunne overtage tv-overvågning, som er placeret i et baglokale eller inde i en butik. Det fremgår af den foreslåede bestemmelse, at politiet ikke vil kunne overtage tv-overvågning i private hjem.

For så vidt angår det anførte om afgrænsning til retsplejelovens øvrige bestemmelser om tvangsindgreb er det præciseret i bemærkningerne til lovforslaget, at den foreslåede bestemmelse i § 791 e ikke indebærer nogen ændringer af politiets øvrige muligheder for at foretage tvangsindgreb inden for strafferetsplejen.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 2.

3. Anvendelse af oplysninger indhentet ved politiets overtagelse af tv-overvågning

BL – Danmarks Almene Boligforeninger finder politiets råderet over optagelser, som foretages, mens politiet har overtaget tv-overvågningen, særlig problematisk, da optagelserne kan være nødvendige for boligorganisationens håndtering af de eventuelle lovovertrædelser, som boligafdelingen som udgangspunkt skal forfølge. BL anfører endvidere, at videooptagelserne kan tjene som dokumentation ved bevisførelse i en eventuel retssag om en beboers misligholdelse af lejeaftalen.

Den Danske Dommerforening anfører, at bemærkningerne ikke forholder sig til håndtering af tilfældighedsfund.

Justitsministeriet bemærker, at den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 791 e tager sigte på politiets overtagelse af tv-overvågning med henblik på at forebygge og efterforske alvorlige forbrydelser.

Bestemmelsen er ikke til hinder for, at politiet kan anvende tv-overvågning, som politiet er kommet i besiddelse af i forbindelse med overtagelse af tv-overvågning efter den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 791 e, til efterforskning eller som bevis under en straffesag. Det gælder også, når overtagelsen af tv-overvågningen er ophørt.

Formålet med retsplejelovens regler om tilfældighedsfund er bl.a. at modvirke, at et tvangsindgreb søges gennemført med henvisning til en mindre velunderbygget mistanke om en grov lovovertrædelse, men at indgrebet reelt gennemføres med henblik på at skaffe bevis vedrørende andre lovovertrædelser, der ikke i sig selv kunne have begrundet tvangsindgrebet.

Justitsministeriet bemærker i den forbindelse, at den tv-overvågning, som politiet i medfør af den foreslåede bestemmelse vil kunne overtage fra andre myndigheder eller private, vil være etableret i forvejen ud fra væsentlige hensyn til kriminalitetsbekæmpelse, herunder i forhold til andre kriminalitetsarter såsom hærværk, butikstyveri mv. Tv-overvågningen vil efter omstændighederne i forvejen kunne videregives til politiet i kriminalitetsopklarende øjemed. Hvis optagelser, politiet er kommet i besiddelse af ved overtagelse af tv-overvågning, alene måtte anvendes til efterforskning af det forhold, der dannede grundlag for indgrebet, ville dette medføre, at tv-overvågningen ikke ville kunne anvendes til efterforskningen af mindre alvorlige forbrydelser, som optagelserne ellers kunne have været anvendt til, hvis indehaveren af tv-overvågningen havde overdraget optagelserne til politiet. Det bemærkes i den forbindelse, at tvangsindgrebet efter den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 791 e retter sig mod den, der har rådighed over tv-overvågningen, og at indgrebet vil blive mere indgribende for den pågældende, hvis optagelserne ikke kan bruges til det formål, til hvilket tv-overvågningen er opsat.

Justitsministeriet finder derfor ikke, at anvendelsen af oplysninger indhentet ved politiets overtagelse af tv-overvågning skal være begrænset til sager, hvor betingelserne for anvendelse af tilfældighedsfund er opfyldt.

Der henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 2.

4. Tidsmæssig afgrænsning og politiets overtagelse af tv-overvågning

Institut for Menneskerettigheder anfører, at der som udgangspunkt ikke vil være grundlag for at fastsætte et længere tidsrum for politiets overtagelse af tv-overvågning end 48 timer, og at dette alene kan fraviges, når helt sær-

lige omstændigheder gør sig gældende. Institutet anbefaler, at det præciseres i lovforslaget, hvornår der er tale om sådanne helt særlige omstændigheder.

IT-Politisk Forening anbefaler, at der fastsættes en absolut og kort tidsmæssig grænse for indgrebets varighed, inklusive forlængelser, i forbindelse med den konkrete efterforskning eller den konkrete trussel mod den offentlige sikkerhed.

Justitsministeriet bemærker, at overtagelse af tv-overvågning efter den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 791 e, stk. 3, sker efter rettens kendelse, og at retten i kendelsen anfører det område, som indgrebet angår, og fastsætter det tidsrum, inden for hvilket indgrebet kan foretages. Tidsrummet kan alene forlænges ved rettens kendelse.

Den nærmere afgrænsning af det geografiske område for indgrebet vil bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde, og området for den konkrete overtagelse af tv-overvågning må fastlægges på baggrund af de forhold, som begrunder vurderingen af, at der f.eks. er en væsentlig forøget risiko for et terrorangreb. Udstrækningen af det pågældende område skal – i overensstemmelse med almindelige principper om proportionalitet – være så begrænset som muligt.

Tidsrummet skal – i overensstemmelse med almindelige principper om proportionalitet – være så kort som muligt. Medmindre helt særlige omstændigheder gør sig gældende, vil der som udgangspunkt ikke være grundlag for at fastsætte et længere tidsrum end 48 timer.

Det vil bero på en konkret vurdering, hvornår der foreligger sådanne helt særlige omstændigheder, at der kan fastsættes et længere tidsrum end 48 timer. Det vil dog efter Justitsministeriets opfattelse f.eks. kunne være tilfældet, hvis det allerede på tidspunktet, hvor kendelsen indhentes, står klart, at den væsentlige forøgede risiko, der begrunder indgrebet, vil bestå i en given periode, som er længere end 48 timer.

Det klare udgangspunkt vil dog være, at retten – hvis der vurderes at være behov for at overtage tv-overvågning i mere end 48 timer – vil skulle have sagen forelagt på ny med henblik på at der, hvis betingelserne fortsat vurderes at være opfyldt, kan udstedes en ny retskendelse.

Justitsministeriet finder på den baggrund ikke behov for at fastsætte en absolut grænse for varigheden af indgrebet.

5. Offentliggørelse af oplysninger om politiets overtagelse af tv-overvågning

Dansk Industri og Dansk Arbejdsgiverforening finder ikke, at betydningen af, at politiet ”overtager” optagelserne fremgår klart i lovforslaget. Dansk Industri og Dansk Arbejdsgiverforening finder, at det bør præciseres, at virksomheden efter omstændighederne beholder adgang til optagelserne for fortsat at kunne opfylde de eventuelle eksterne formål, hvortil oplysningerne blev indsamlet.

BL – Danmarks Almene Boliger finder, at ved afslutning af efterforskning bør optagelserne tilbagegives til boligorganisationen, som dermed har mulighed for at vurdere, hvorvidt optagelserne er anvendelige til håndteringen af boligorganisationens retlige interesser uafhængigt af politiets forudgående efterforskning.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at det tilføjes i den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 791 e, stk. 8, at der sker underretning af enkeltpersoner, når politiets overtagelse af tv-overvågning sker på grundlag af en mistanke om, at den pågældende har begået eller vil begå bestemte handlinger.

IT-Politisk Forening foreslår, at der sker en orientering af borgerne om iværksatte indgreb, f.eks. ved offentliggørelse på politiets hjemmeside, herunder med angivelse af geografisk område og tidsrum, og ved offentliggørelse af en årlig statistik over antal indgreb og deres omfang.

HK finder, at de ansatte skal orienteres om, at politiet har overtaget tv-overvågningen. Hvis dette ikke kan lade sig gøre f.eks. på grund af tavshedspålæg, bør de ansatte orienteres, når dette bortfalder, og tv-overvågningen leveres tilbage til arbejdsgiveren.

PROSA finder, at det bør offentliggøres, hvilke kameraer politiet har fået adgang til og i hvilke tidsrum.

Justitsministeriet skal hertil bemærke, at når politiet med hjemmel i den foreslåede bestemmelse har overtaget tv-overvågning, vil politiet også få råderetten over de optagelser fra tv-overvågningen, der sker, efter at politiet

har overtaget tv-overvågningen. Politiet vil derfor også have adgang til – efter eventuelt at have kopieret sådanne optagelser til politiets eget udstyr – at slette optagelserne fra det overtagne udstyr, før indgrebet afsluttes og rådigheden over udstyret gives tilbage. Slettes optagelser med personoplysninger ikke, vil der være tale om en videregivelse af personoplysninger, der skal ske i overensstemmelse med databeskyttelseslovgivningen. Det vil være en konkret vurdering, hvorvidt optagelserne slettes. Retsplejelovens § 791 om tilintetgørelse af båndoptagelser, fotokopier eller anden gengivelse af det, der er kommet til politiets kendskab ved et tvangsindgreb, må imidlertid antages at indebære, at politiet ikke må opbevare sådant materiale, hvis der ikke rejses sigtelse mod nogen for den overtrædelse, der dannede grundlag for overtagelsen af tv-overvågningen.

Politiets overtagelse af udstyret medfører ikke, at anvendelsen af oplysninger indhentet ved politiets overtagelse af tv-overvågning er begrænset til sager, hvor betingelserne for anvendelse af tilfældighedsfund er opfyldt. Det vil derfor være muligt at anvende optagelserne i andre sager om strafferetlige lovovertrædelser. Det bemærkes desuden, at tidsrummet for overtagelsen – i overensstemmelse med almindelige principper om proportionalitet – skal være så kort som muligt. Medmindre helt særlige omstændigheder gør sig gældende, vil der som udgangspunkt ikke være grundlag for at fastsætte et længere tidsrum end 48 timer.

Justitsministeriet bemærker i forbindelse med underretning, at det fremgår af bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 791 e, stk. 8, at reglerne i retsplejelovens §§ 784, 785 og 791 i øvrigt finde tilsvarende anvendelse på overtagelse af tv-overvågning.

Henvisningen til retsplejelovens § 784 vil indebære, at der, inden retten træffer afgørelse efter stk. 3 eller 4, vil skulle beskikkes en advokat for den, som indgrebet vedrører, og at advokaten vil skulle have lejlighed til at udtale sig, jf. § 784, stk. 1, 1. pkt. Angår efterforskningen en overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13 om henholdsvis landsforræderi og andre forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed og om forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme mv., vil advokaten skulle beskikkes fra den særlige kreds af advokater, der er nævnt i § 784, stk. 2.

Den beskikkede advokat vil skulle varetage interesserne både for dem, der har rådighed over tv-overvågning i det område, som indgrebet vil vedrøre,

og for dem, der potentielt vil blive genstand for tv-overvågning fra politiets side, når politiet overtager tv-overvågning i det pågældende område.

Justitsministeriet finder på den baggrund ikke anledning til at fastsætte regler om offentliggørelse af oplysninger om iværksatte indgreb.

Det bemærkes endvidere, at det følger af retsplejelovens § 788, stk. 5, at der efter afslutningen af et indgreb i meddelelshemmeligheden i form af udvidet teleoplysning efter retsplejelovens § 780, stk. 1, nr. 4, ikke skal gives underretning om indgrebet til indehaverne af de pågældende telefoner. Baggrunden er, at udvidet teleoplysning normalt vil omfatte så mange personer, at underretning i praksis er umulig at gennemføre. Tilsvarende hensyn vurderes at kunne begrunde, at der ikke skal ske underretning af personer, der optræder på tv-overvågning, som politiet overtager i medfør af den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 791 e.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 2.

6. Private aktørers omkostninger i forbindelse med politiets overtagelse af tv-overvågning

Dansk Erhverv anfører, at politiets mulighed for at overtage privates tv-overvågning er en meget indgribende mulighed og kan betegnes som ekspropriation eller beslaglæggelse. Dansk Erhverv anfører, at der som minimum må kunne stilles det krav, at politiet i første omgang selv skal købe eller leje det ønskede udstyr, og hvis det ikke kan lade sig gøre, skal der ydes fuld erstatning til den private, hvis overvågning overtages. Hvis virksomheder påtvinges at afsætte medarbejderressourcer med henblik på at bistå politiet i forbindelse med overtagelse af tv-overvågning, må det som minimum ske mod fuld erstatning af de udgifter, som dette måtte medføre. Det må endvidere være et krav, at politiet reetablerer lokaler og udstyr mv. til den tilstand, de overtog det i, og hvis dette ikke umiddelbart er muligt, at der ydes fuld erstatning for det tab og de udgifter, overtagelsen har medført. Endvidere må politiet skulle erstatte eventuelle tab, hvis der under politiets overtagelse af tv-overvågning sker butikstyverier, røverier eller anden kriminalitet, der som følge af politiets overtagelse af udstyret ikke efterfølgende kan dokumenteres. Dansk Erhverv anfører derudover, at de mere tekniske aspekter af overtagelsen ikke er beskrevet i lovforslaget, herunder om og hvordan politiet skal uddannes i at håndtere de forskellige tv-overvågningssystemer, der findes på markedet, hvordan politiet teknisk skal kunne

tilgå udstyret via fjernadgang, samt hvordan en erhvervsdrivende mere konkret tænkes at skulle bistå politiet.

De Samvirkende Købmænd finder, at det bør fremgå, at det er politiet, der påtager sig efterfølgende omkostninger til udbedringer af eventuelle skader, såfremt politiet har overtaget tv-overvågningen med magt.

SikkerhedsBranchen går ud fra, at politiet er forpligtet til at reetablere skader eller erstatte dem, ligesom udgifter til ekstern bistand bør betales af politiet, og at tv-overvågningsanlægget afleveres i samme stand og konfiguration, som det blev overtaget i. SikkerhedsBranchen anbefaler, at dette præciseres og skrives ind i bestemmelserne.

TEKNIQ Arbejdsgiverne anfører, at der i bemærkningerne til lovforslaget eller tilhørende vejledninger bør skabes tilstrækkelig klarhed over, hvilke instanser der i givet fald skal forestå betaling af installatørvirksomhedens ydelser i forbindelse med, at ejeren af tv-overvågningsinstallationen tilkalder assistance fra en installatørvirksomhed.

Efter den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 791 e, stk. 5, 1. pkt., påhviler det den, der har rådighed over tv-overvågningen, at bistå politiet med at overtage tv-overvågningen.

Det fremgår af bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse, at der ved rådighed forstås både retlig og faktisk rådighed. Politiet har således bl.a. valgfrihed mellem at søge bistand til at overtage tv-overvågning hos den, der er dataansvarlig for tv-overvågningen, og hos en eventuel databehandler. Politiet kan således også vælge at henvende sig direkte til f.eks. en it-serviceleverandør eller et sikkerhedsfirma, der har den faktiske rådighed over tv-overvågningen, herunder ved fysisk eller elektronisk at kunne tilgå tv-overvågningen, med henblik på at få udleveret oplysninger, der sætter politiet i stand til at overtage tv-overvågningen.

Afhængig af de nærmere omstændigheder kan det bl.a. omfatte at give politiet adgang til lokaler, hvorfra tv-overvågningen kan tilgås, at give politiet adgang til at benytte det udstyr, der anvendes ved tv-overvågningen, og at give politiet adgang til at koble politiets udstyr til tv-overvågningen, herunder ved fjernadgang. Det kan også omfatte at bistå politiet med at få slettet optagelser af tv-overvågning, som er foretaget under politiets overtagelse af tv-overvågningen, fra det overtagne udstyr, før rådigheden over udstyret gives tilbage.

Det fremgår af pkt. 4 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, at lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet af betydning.

For så vidt angår det anførte om erstatning af udgifter afholdt af private i forbindelse med politiets overtagelse af tv-overvågning, skal Justitsministeriet bemærke, at der ikke med lovforslaget er lagt op til at ændre de almindelige regler om offentlige myndigheders erstatningsansvar. Et eventuelt erstatningskrav vil således skulle afgøres efter de almindelige principper herfor. Det indebærer bl.a., at der skal være lidt et økonomisk tab, at den offentlige myndighed skal have handlet ansvarspådragende, og at der skal være sammenhæng (kausalitet) mellem tabet og den ansvarspådragende handling eller undladelse.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 2.

7. Behandling af personoplysninger i forbindelse med politiets overtagelse af tv-overvågning

Dansk Industri finder, at det bør præciseres, at politiet i forbindelse med overtagelse af videooptagelser vil blive anset som dataansvarlig, jf. databeskyttelsesforordningens artikel 4, stk. 7.

Datatilsynet har noteret sig, at det nu fremgår af bemærkningerne, at politiet er dataansvarlig for behandlingen af personoplysninger i forbindelse med tv-overvågningen i perioden for overtagelsen. Datatilsynet henviser endvidere til Datatilsynets hørings svar af 18. januar 2019, hvoraf Datatilsynet opfordrer til, at der i bemærkningerne angives en nærmere bestemt frist for sletning af optagelser i den situation, hvor der ikke rejses sigtelse mod nogen for den lovovertrædelse, der dannede grundlag for tv-overvågningen. Datatilsynet opfordrer desuden til, at det i bemærkningerne tydeliggøres, at optagelser, der ikke er af efterforskningsmæssig betydning, bør slettes løbende – og inden for en nærmere angivet frist – for at undgå ophobning af overskudsinformation.

HK finder det vigtigt, at politiet ved tilbagelevering af udstyret sikrer, at tv-overvågningen er opstillet på en sådan måde, at der ikke sker krænkelse af de ansatte, og at politiet sikrer, at der sker en sletning af optagelser, som ligger ud over det tidsrum og de arealer, som en arbejdsgiver efter de almindelige regler har adgang til at tv-overvåge.

IT-Politisk Forening finder, at politiets henvendelse direkte til en databehandler med henblik på overtagelse af tv-overvågning kun bør finde sted, når det undtagelsesvist ikke er muligt at skabe kontakt til den dataansvarlige. IT-Politisk Forening finder endvidere, at politiet alene må kunne indgå aftaler om at træffe tekniske foranstaltninger, som gør det nemmere for politiet at overtage tv-overvågning på et senere tidspunkt, med den dataansvarlige, da databehandleren ikke selvstændigt kan indgå aftaler på den dataansvarliges vegne. IT-Politisk Forening har derudover svært ved at se, hvordan en dataansvarlig kan overholde databeskyttelsesforordningens bestemmelser om behandlingssikkerhed, hvis der frivilligt indbygges en ”bagdør”, der tillader politiet at koble sig ind på den dataansvarliges tv-overvågning, da dette nærmest uundgåeligt vil skabe en risiko for, at den tekniske adgang til udstyret (”bagdøren”) misbruges af andre, f.eks. fremmede efterretningstjenester eller IT-kriminelle.

Region Midtjylland savner en redegørelse for, om den foreslåede ændring af retsplejeloven kan rummes inden for databeskyttelsesforordningen og dennes rammer for særregler om behandling af personoplysninger.

Justitsministeriet bemærker hertil, at det fremgår af lovforslaget, at databehandleren, som politiet henvender sig til med henblik på bistand med at tilgå overvågningsudstyret, lovligt kan bistå politiet uden instruks eller godkendelse fra den dataansvarlige i henhold til databeskyttelsesforordningens artikel 29. Databehandleren vil som udgangspunkt fortsat være bundet af krav i databehandleraftalen om underretning af den dataansvarlige i overensstemmelse med databeskyttelsesforordningens artikel 28, stk. 3, litra a.

Når politiet med hjemmel i den foreslåede bestemmelse har overtaget tv-overvågning, vil politiet også være dataansvarlig for behandlingen af personoplysninger i forbindelse med tv-overvågningen i perioden for overtagelsen. Når politiets overtagelse af tv-overvågningen ophører, vil politiets dataansvar således ophøre for den efterfølgende brug af tv-overvågningsudstyret.

I forhold til spørgsmålet om sletning af optagelser, kan Justitsministeriet oplyse, at politiets behandling af personoplysninger til retshåndhævelsesformål er reguleret i lov om retshåndhævende myndigheders behandling af personoplysninger (retshåndhævelsesloven). Loven finder dog ikke anvendelse på den behandling af personoplysninger, som udføres for eller af Politiets Efterretningstjeneste (PET).

Den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 791 e holder sig inden for rammerne af retshåndhævelsesloven og indebærer ikke en fravigelse af de principper og betingelser for behandling af personoplysninger, der følger af loven.

Retshåndhævelseslovens § 4 opregner en række grundlæggende principper for den dataansvarliges behandling af oplysninger, herunder om indsamling, ajourføring, opbevaring mv. Indsamlede oplysninger må ikke opbevares på en måde, der giver mulighed for at identificere den registrerede i et længere tidsrum end det, der er nødvendigt af hensyn til de formål, hvortil oplysningerne behandles, jf. § 4, stk. 6. Det samme følger også af PET-lovens § 6 a, stk. 5.

Endvidere henvises til retsplejelovens § 791, der indebærer, at optagelser og anden gengivelse af tv-overvågning i den periode, hvor politiet har overtaget tv-overvågningen i et område efter stk. 1, som udgangspunkt skal tilintetgøres, hvis der ikke rejses sigtelse mod nogen for den lovovertrædelse, der dannede grundlag for overtagelsen af tv-overvågning.

Er materialet fortsat af efterforskningsmæssig betydning, kan tilintetgørelse undlades eller udsættes i et nærmere fastsat tidsrum. Politiet indbringer spørgsmålet herom for retten, der, inden der træffes afgørelse, skal give den beskikkede advokat lejlighed til at udtale sig. Indbringelse for retten og høring af den beskikkede advokat skal dog ikke ske, når materialet er tilvejebragt som led i efterforskningen af overtrædelser af straffelovens kapitel 12, §§ 111-115 og 118.

Endvidere skal politiet tilintetgøre materiale, som tilvejebringes ved overtagelse af tv-overvågning, og som viser sig ikke at have efterforskningsmæssig betydning.

I forhold til IT-Politisk Forenings bemærkninger om, at det er vanskeligt for en dataansvarlig at overholde databeskyttelsesforordningens bestemmelser om behandlingssikkerhed, hvis der etableres en såkaldt "bagdør", der giver politiet mulighed for at koble sig ind på den dataansvarliges tv-overvågning, skal Justitsministeriet bemærke, at det ikke med lovforslaget forudsættes, at den dataansvarlige skal indrette sin tv-overvågning på en sådan måde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.1.1.1., 2.1.1.4. og 2.1.1.5 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget og bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 2.

8. Forholdet til Danmarks Internationale Forpligtelser

Retspolitisk Forening anfører, at der bør tilføjes et afsnit om lovforslagets forenelighed med bestemmelserne i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) og andre menneskeretlige forpligtelser.

Justitsministeriet skal hertil bemærke, at ministeriet ikke finder, at lovforslaget rejser spørgsmål i forhold til overholdelsen af Danmarks internationale forpligtelser. Justitsministeriet finder derfor ikke, at der bør være et afsnit om forholdet til Danmarks internationale forpligtelser i lovforslaget.

9. Digitaliseringsklar lovgivning

Digitaliseringsstyrelsen anbefaler, at ministeriet foretager en grundig beskrivelse af implementeringskonsekvenserne med særlig vægt på databeskyttelsesmæssige konsekvenser og lovforslagets betydning for borgerne. Digitaliseringsstyrelsen anbefaler endvidere, at ministeriet foretager en beskrivelse af lovforslagets efterlevelse af de syv principper for digitaliseringsklar lovgivning.

Som det fremgår af lovforslagets pkt. 3 finder Justitsministeriet, at lovforslaget er i overensstemmelse med de syv principper for digitaliseringsklar lovgivning.

10. Økonomi

Foreningen af offentlige Anklagere bemærker, at det efter foreningens opfattelse må forventes, at der skal indhentes flere kendelser på området, hvilket vil kræve flere ressourcer til anklagemyndigheden.

Justitsministeriet har tilføjet i pkt. 3 om økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige, at det vurderes, at lovforslaget vil medføre begrænsede merudgifter for domstolene. Der lægges op til, at udgifterne afholdes inden for den eksisterende ramme.

11. Rapportering og evaluering

Ingeniørforeningen IDA og **Rådet for Digital Sikkerhed** anbefaler, at der tilføjes et krav om, at der efterfølgende afrapporteres til Tilsynet med Efterretningstjenesterne om indgrebet.

Institut for Menneskerettigheder og **PROSA** anbefaler, at der efter en nærmere angiven periode foretages en evaluering af loven med henblik på at vurdere, om den praktiske udmøntning giver anledning til at revidere reglerne.

Justitsministeriet skal hertil bemærke, at Tilsynet med Efterretningstjenesterne (TET) fører kontrol med, at Politiets Efterretningstjeneste (PET) og Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) behandler oplysninger om fysiske og juridiske personer i overensstemmelse med de nærmere bestemmelser herom i lov om PET og lov om FE samt regler udstedt i medfør heraf.

Justitsministeriet finder ikke, at TET's opgaver falder inden for lovforslagets område.

Justitsministeriet finder endvidere ikke, at der bør foretages en evaluering af lovændringen med henblik på at vurdere, om den praktiske udmøntning giver anledning til at revidere reglerne.

III. Lovforslaget

I forhold til det udkast til lovforslag, der har været sendt i høring, er der i det fremsatte lovforslag navnlig foretaget følgende ændringer:

1. I lovforslagets § 1, nr. 2, er det præciseret i den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 791 e, stk. 1, at politiet ikke kan overtage tv-overvågning i private hjem.
2. Det er i lovforslagets pkt. 3 om økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige tilføjet, at det vurderes, at lovforslaget vil medføre begrænsede merudgifter for domstolene. Der lægges op til, at udgifterne afholdes inden for den eksisterende ramme.
3. Det er i bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 2, præciseret, at den foreslåede ordning ikke indebærer nogen ændringer af politiets øvrige muligheder for at foretage tvangsindgreb inden for straffetsplejen.